

Az elcsúszási és elesési munkabalesetek megelőzése

Az elcsúszás, az elesés és a zuhanás ⁽¹⁾ a leggyakoribb munkabaleseti ok a nehézipartól az irodai tevékenységig. A tagállamokban az ilyen típusú balesetek a leggyakoribbak a három napot meghaladó munkakieséssel járó munkabalesetek között ⁽²⁾.

A munkavállalók baleseti kockázata a **kis- és középvállalkozásoknál** jóval nagyobb, különösen azoknál a vállalkozásoknál, ahol a foglalkoztatottak száma nem éri el az 50 főt. **Egyszerű ellenőrzési módszerek alkalmazásával az elcsúszási és elesési munkabalesetek bekövetkezésének veszélye jelentősen csökkenthető.** A jelen „Tények” kiadványban említett tanácsok valamennyi méretű és típusú vállalkozásnál alkalmazhatók.

A munkáltató felelőssége

Azokhoz a követelményekhez, amelyeket az európai irányelvek ⁽³⁾ (mint pl. a munkahelyekről, a munkahelyeken alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről, az egyéni védőeszközökről szóló irányelvek, illetve a biztonságra vonatkozó keretirányelv) az elcsúszási és elesési munkabalesetek megelőzése érdekében meghatároznak, az alábbiak tartoznak:

- annak biztosítása, hogy a **munkahelyen** kielégítő legyen a természetes **megvilágítás**, és a szükséges mesterséges megvilágítás is rendelkezésre álljon a munkavállalók biztonsága és egészségvédelme érdekében;
- annak biztosítása, hogy a **munkahely padlózatában** ne legyen veszélyes egyenlőtlenesség, gödör, lejtő és az biztosan kialakított, bilensímentes és csúszásmentes legyen;
- ahol a veszély nem elhárítható, vagy megelőző intézkedésekkel nem csökkenthető megfelelő mértékben, ott **biztonsági és egészségvédelmi jelzéseket** kell elhelyezni;
- **egyéni védőeszköz**, (pl.: védő lábbeli) rendelkezésre bocsátása, amely a mindenkori veszélyek elhárítására alkalmas, ott, ahol azok más eszközökkel nem háríthatók el. Legyen kényelmes és megfelelően karbantartott, és ne vezessen más kockázat kialakulásához;
- az egészségre és biztonságra vonatkozó általános **keretszabályok-ban** foglaltak szerint kell eljárni. Ez alapján értékeljük a veszélyeket és a megelőzés elsősorban kollektív védőintézkedések megtételével, információ átadással és oktatással, valamint a biztonságos munkavégzés megteremtése érdekében az alvállalkozók koordinálásával, továbbá a munkavállalók megelőzési folyamatokba történő bevonásával végezzük.

Az irányelvekben meghatározott minimális követelményeket a nemzeti jogszabályok foglalják magukban, amelyek kiegészítő előírásokat is tartalmazhatnak.

A **munkavállalókkal folytatott konzultáció** követelmény. Ismereteikkel a veszélyeket helyesen állapíthatjuk meg, és jó megoldásokat alakíthatunk ki.

Az egészséges és biztonságos munkakörnyezet fenntartása nem csak a munkáltató felelőssége. A **foglalkoztatottak** maguk is felelősek az együttműködésért és saját biztonságuk és egészségük megóvásáért, úgy, hogy a képzések során megismert utasításokat betartják. Mindenkit fel kell kérni, hogy az egészségvédelem és biztonság megvalósításában működjön közre.

A balesetek megelőzése – A kockázatok kezelése

A jó munkavédelmi irányítási rendszer a munkabaleseteket az alábbiak alkalmazásával előzi meg:

- a problémás területek felderítése;
- döntés és a megfelelő intézkedések;

- a megtett intézkedések hatékonyságának ellenőrzése.

Egy tipikus folyamat több lépcsőt foglal magában:

Probléma-meghatározás és tervezés

Azoknak a fő területeknek a meghatározása, ahol az elcsúszás és az elesés kockázata a legnagyobb (pl.: egyenlőtlen talaj, nem megfelelően megvilágított lépcsők), és a megteendő intézkedések megállapítása. Olyan eszközöket kell kiválasztani és olyan munkafolyamatokat kialakítani, hogy azok lehetővé tegyék a veszélyek megelőzését, illetve ellenőrzés alatt tartását.

Szervezés

Egyértelműen meg kell határozni a felelősséget a különböző munkaterületeken a biztonság és egészségvédelem megvalósulásáért.

Ellenőrzés

Az ellenőrzés lényeges annak megállapítására, hogy a munkavégzés gyakorlata és a munkafolyamatok végzése helyesen történik. Egyes tevékenységeket, mint pl. a karbantartás, a takarítás elvégzését dokumentálni kell.

Felügyelet és felülvizsgálat

A rendszeres felülvizsgálat elengedhetetlen. Csökken a balesetek száma? A felülvizsgálatok során kevesebb a felismert veszély?

A munkáltatóval szemben fennálló követelmény a foglalkoztatottakat és más személyeket (munkavégzés hatókörében tartózkodókat, beleértve a látogatókat, az idegen cégek dolgozóit) érő veszélyek értékelése. Az elcsúszás, az elesés veszélyének megállapítása beletartozik a megvizsgálandó kockázatok csoportjába. A kockázatok értékelést rendszeresen felül kell vizsgálni és aktualizálni kell. Ennek elvégzése elengedhetetlen, ha jelentős változások következtek be, mint pl. új eszköz üzembe állítása vagy új eljárás bevezetése.

Bevált munkavégzés gyakorlata

Ahol ez lehetséges, az elérendő cél a kockázatok azok forrásánál történő **kiküszöbölése** (pl. a talajegyenlenségek megszüntetése azonos szintre hozással). A következő megoldás a **helyettesítés** (pl. a padlózat takarítás esetében új, alternatív módszer alkalmazása), ezt követi az **elválasztás** (pl. sorompóállítás, a foglalkoztatottak vizes padozattól történő távoltartására). Az utolsó megelőző intézkedés lehet a **védelem** biztosítása. (pl. megfelelő, csúszásmentesített járótalpú lábbeli). Az egyéni védőeszköznek minősülő lábbeli használata, mint utolsó megoldás csak a szervezési és műszaki intézkedések után jöhet szóba. Gyakran vannak egyszerű, de hatásos intézkedések az elcsúszás, az elesés veszélyének elhárítására, illetve csökkentésére. Az alkalmazható megelőző intézkedések körébe az alábbiak sorolhatóak:

INRS

⁽¹⁾ Zuhanás az itt használt fogalom szerint: „zuhanás kis magasságból”, 2 méternél alacsonyabbról.

⁽²⁾ A biztonság és az egészségvédelem helyzete a munkavégzés során az Európai Unióban - Felmérés 2000. Európai Munkavédelmi Ügynökség. ISBN 92-828-9272-7.

⁽³⁾ A <http://europe.osha.eu.int/legislation/> cím tartalmaz kapcsolódásokat az EU-jogszabályokhoz, a Bizottságnak a kis- és középvállalkozásokat érintő anyagainak részletes adataihoz, és a kockázattertelékeléshez, valamint a tagállamok weboldalaihoz, ahol az irányelvek megvalósítását szolgáló nemzeti jogszabályok és iránymutatások találhatók.

Rend és tisztaság biztosítása a munkahelyen. A hanyagság és az általános rendetlenség az egyik leglényegesebb oka az elcsúszásból, az elesésből származó munkabaleseteknek. A munkakörnyezetet tartsuk tisztán és rendezten, a padozat és az utak legyenek akadálymentesek. Rendszeresen távolítsuk el a szemetet, hogy az ne halmozódhasson fel.

Tisztítás és karbantartás. A rendszeres tisztítás és karbantartás minimálisra csökkenti a kockázatokat. A munkahelyekről rendszeresen távolítsuk el a hulladékot, a munkaterületeket tartsuk tisztán. A takarítási technológiák és az alkalmazott gépek feleljenek meg a padozat követelményeinek. A tisztítási és karbantartási műveletek végzése során ne keletkezzenek új elcsúszási és elesési veszélyek.

Megvilágítás. A jó megvilágítás, a hibátlanul működő, megfelelő helyzetű fényforrások biztosítják a padlózat egyenletes megvilágítását és valamennyi lehetséges veszély, pl. az akadályok, a kifolyt anyagok láthatóságát. A megvilágítás erősségének lehetővé kell tenni a helyiségekben a biztonságos közlekedést. A szabadtéri munkahelyek kellő megvilágítása is szükséges.

Padlóburkolat. A padlóburkolatot a bekövetkezett rongálódások megállapítására rendszeresen felül kell vizsgálni, és a szükséges javításokat el kell végezni. A lehetséges elcsúszás és elesés veszélyének okait fel kell számolni. Ide tartoznak a lyukak, repedések, valamint a rögzítetlen szőnyegek és lábtörölők. A padozat felülete minden helyiségben feleljen meg az ott végzett munka feltételeinek, pl. adott körülmények között legyen ellenálló a termelési folyamatban használt olajjal vagy egyéb vegyi anyagokkal szemben. A padlózat burkolatának védőréteggel történő ellátása, vagy vegyi anyaggal történő kezelése javíthatja csúszással szembeni ellenállását. A padlózat burkolatát tisztán kell tartani.

Lépcsők. Számos baleset történik a lépcsőn. Karfa, a lépcsőn elhelyezett csúszásmentes burkolat, jó láthatóság, a lépcső élének jól látható, elcsúszásmentes jelölése és a kielégítő megvilágítás együttesen biztosítják a lépcsőkön az elcsúszás és elesés megelőzését. Eltérő szintkülönbségeket pl. rakodó rámpák esetében gyakran nehéz felismerni. Ezeket jól láthatóan jelölni kell, megfelelően alkalmazott biztonsági és egészségvédelmi jelzésekkel.

Kifolyt anyagok. A kifolyt anyagokat azonnal - erre alkalmas tisztítási módszerrel - fel kell takarítani (szükséges lehet vegyszeres tisztítás is). Figyelmeztető jelzések alkalmazása szükséges. Ahol a talaj nedves, alternatív utakat kell kijelölni. Hogyan tud valami kifolyni? Lehetséges a munkamódszer vagy a munkahely olyan átalakítása, hogy a kifolyó anyag mennyisége a minimumra legyen korlátozható?

Akadályok. Ahol ez lehetséges, az akadályokat el kell távolítani az elesések megelőzésére. Ha valamilyen akadály eltávolítására nincs lehetőség, akkor azt alkalmas módon körbe kell keríteni és/vagy a veszélyt jelölni kell.

Vonókábelek. A berendezéseket úgy kell felállítani, hogy a kábelek ne keresztezzék a gyalogos közlekedési utakat. A kábeleket fedett kábelcsatornában kell vezetni és rögzíteni.

Lábbelik. A foglalkoztatottak részére olyan lábbelit kell biztosítani, amely alkalmas az adott munkakörnyezetben történő használatra. A munkavégzés körülményeit, a talaj felületét, a talaj állapotát, a járótalp csúszásmentességét kell figyelembe venni a kiválasztásnál.

Munkahelyek a szabadban. A szabadban lévő munkahelyeket úgy kell kialakítani, hogy az elcsúszás, az elesés veszélye minimális legyen, például jeles közlekedési útnál a síkosság megszüntetése (szórás), vagy alkalmas lábbeli biztosítása.

Megoldások keresése - gyakorlati balesetmegelőzés.

Az egyszerű megelőzési intézkedések előnyeit mutatja az alábbi esettanulmány. Ebben az esetben a bekövetkezett baleset késztetett cselekvésre. A vállalkozások azonban tanulhatnak az ilyen tapasztalatokból, és a hasonló balesetek megelőzésére szükséges intézkedéseket proaktív módon saját üzemi területeiken is megvalósíthatják. **Az elcsúszásos, eleséses balesetek száma sokszor költség nélkül vagy igen kis ráfordítással csökkenthető.**

Esettanulmány

Egy munkavállaló az üzem folyosóján hagyott nagynyomású tömlőben megbotlott és elesett. A légtömlőt a munka befejezése után nem rakták el. A folyosó rosszul volt megvilágítva, a baleset éjjel következett be. A baleset kivizsgálását követően a munkáltató fényszórókat szerelt fel a rosszul megvilágított részekre, és a nagynyomású tömlőt másképpen helyezték el. Most a teljes személyzet oktatást kap a munkahelyi rendről és tisztaságról és növelik biztonsági ismereteiket.

További információk / hivatkozások

További információk a jó munkavédelmi irányítási gyakorlatról az Ügynökség internetes oldalairól a <http://osha.eu.int> címen hívhatók le. Az Ügynökség valamennyi anyaga díjmentesen letölthető. A „munkabalesetek megelőzése” a témája az Európai Munkahelyi Biztonság és Egészség Hetének, amelyet 2001. októberében valamennyi tagországban megrendeztek. További információk ezzel összefüggésben a <http://osha.eu.int/ew2001/> címen találhatóak. Az Ügynökség weboldalán talál kapcsolódásokat más tagállamok oldalaihoz, amelyek információkat adnak az államon belüli szabályozásról. Az elcsúszással és az eleséssel összefüggésben az alábbi helyeken talál tanácsokat: <http://ie.osha.eu.int/> Írország <http://uk.osha.eu.int/> Egyesült Királyság

